

**TROSKA (ARCY)BISKUPA
PROFESORA KAZIMIERZA MAJDAŃSKIEGO
O ROZWÓJ (ARCHI)DIECEZJI SZCZECIŃSKO-KAMIEŃSKIEJ**

Ks. Zdzisław Lec

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego

Wstęp

Dzieje Kościoła w archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej są dobrze opisane. Tym zagadnieniem zajmowali się nie tylko badacze niemieccy, ale także historiografowie polscy. Z polskich badaczy pragnę tutaj wymienić: ks. prof. Lecha Bończa-Bystrzyckiego, pana prof. Kazimierza Kozłowskiego, ks. prof. US Grzegorza Wejmana, a także ks. inf. Romana Kostynowicza i wielu innych, o których będzie mowa w przypisach niniejszego artykułu. W tym miejscu chcę ukazać tło dla przedstawionego w tytule zagadnienia. Nie będę jednak przedstawiał całej historii Kościoła na Pomorzu Zachodnim, lecz skupię się jedynie na ważniejszych elementach działalności pierwszego ordynariusza diecezji szczecińsko-kamieńskiej bp. Jerzego Stroby (1972–1978), poprzednika bp. Kazimierza Majdańskiego na urzędzie ordynariusza.

Po ustaleniu zachodnich i północnych granic Polski i zapewnieniu ich trwałości w 1945 roku w Poczdamie i w 1970 roku w Zgorzelcu, Paweł VI bullą *Episcoporum Poloniae coetus* 28 czerwca 1972 roku powołał do istnienia nowe diecezje w Polsce, wśród których znalazły się diecezja gorzowska, koszalińsko-kołobrzeska i szczecińsko-kamieńska. Ordynariuszem diecezji szczecińsko-kamieńskiej został bp Jerzy Stroba, diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej – bp Ignacy Jeż, a diecezji gorzowskiej – bp Wilhelm Pluta. Diecezję gorzowską włączy-

no do archidiecezji wrocławskiej, a diecezje szczecińsko-kamieńską i koszalińsko-kołobrzeską do archidiecezji gnieźnieńskiej¹

Granice diecezji szczecińsko-kamieńskiej obejmowały całe ówczesne województwo szczecińskie. Jej obszar liczył 12754 km². W 1972 roku zamieszkiwało w niej 922 tys. mieszkańców. Stolicą biskupstwa został Szczecin, liczący w owym czasie 367 tys. mieszkańców. Na katedrę wyznaczono, położony w centrum, w pobliżu kolejowego dworca głównego, kościół pw. św. Jakuba Apostoła, będący jeszcze w ruinie, ale już wtedy częściowo odbudowywany. Konkatedrą została średniowieczna katedra diecezji kamieńskiej pw. św. Jana Chrzciciela w Kamieniu Pomorskim²

Biskup Stroba objął diecezję 8 lipca 1972 roku. Najpierw jednak – według przepisów prawa kanonicznego – przedstawił na piśmie swoją nominację i złożył przysięgę. Jego tymczasową rezydencją stały się trzy pokoje w budynku plebanii parafii pw. Świętej Rodziny przy ul. Królowej Korony Polskiej w Szczecinie³ W budynkach należących do wspomnianej parafii rozpoczęto też organizowanie kurii diecezjalnej. Władze państwowe oficjalnie zachowały milczenie wobec utworzenia przez Pawła VI nowych diecezji w Polsce, tak więc jego decyzja uprawomocniła się po upływie trzech miesięcy. W międzyczasie 9 sierpnia 1972 roku pierwszego ordynariusza szczecińsko-kamieńskiego i odbudowywaną katedrę odwiedził prymas Polski kard. Stefan Wyszyński, a następnie 27 września tegoż roku ks. kard. Karol Wojtyła. Następnie 8 października 1972 roku odbył się ingres bp. Jerzego Stroby do odbudowanego już prezbiterium katedry. W tej uroczystości wziął także udział ks. kard. Wyszyński, bp Wilhelm Pluta z diecezji gorzowskiej i bp Ignacy Jeż z diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej oraz kilkadziesiąt tysięcy wiernych⁴

¹ P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny*, Warszawa 1992, s. 250; J. Duchniewski, *Episcoporum Poloniae coetus*, w: *Encyklopedia katolicka KUL*, t. IV, Lublin 1995, kol. 1036.

² P. Nitecki, dz. cyt., s. 250; Kamień Pomorski – miasto zabytków, tekst ks. G. Wejman, Wyd. ZET, Wrocław 2004; G. Wejman, *Kalendarium (archi)diecezji szczecińsko-kamieńskiej (1972–2005)*, w: G. Wejman (red.), *Kalendarium Kościoła na Pomorzu Zachodnim i Ziemi Lubuskiej ze szczególnym uwzględnieniem lat 1945–2005*, Szczecin 2007, s. 361.

³ Dnia 27 lutego 1973 r. władze województwa szczecińskiego przekazały biskupowi Strobie na rezydencję biskupią budynek przy ul. Ks. Piotra Skargi 30. Zob. G. Wejman (red.), *Kalendarium...*, s. 363.

⁴ K.R. Prokop, *Biskupi zachodniopomorscy (X–XX w.)*, Koszalin 2003, s. 289; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 361–362.

Pierwszą troską bp. Jerzego Stroby była odbudowa infrastruktury sakralnej. Chodziło tutaj przede wszystkim o odbudowę zrujnowanej katedry oraz ponad 100 zniszczonych kościołów na terenie diecezji. Brakowało też kościołów w miastach, w których wybudowano nowe dzielnice mieszkalne. W tym względzie kierunek działań bp. Stroby był taki, że najpierw starał się u władz administracyjnych o zezwolenia na odbudowę zrujnowanych kościołów, następnie zabiegał o rozbudowę już istniejących obiektów, w końcu dążył do tego, żeby powstawały nowe świątynie. Miało to związek z sytuacją bytową księży pracujących w duszpasterstwie. Mieszkali oni bowiem często nie na plebaniach, ale w prywatnych mieszkaniach. Bywało też i tak, że na mieszkanie przeznaczali część zakrystii swojego kościoła parafialnego, organizując tam także swoje biura parafialne. Dlatego też obok kwestii pozyskiwania kościołów i oddawania ich na użytek wiernych pierwszy biskup szczecińsko-kamieński stworzył program budowy plebanii. Niestety, czasami Wydział ds. Wyznań zgadzał się na ich lokalizację w dużym oddaleniu od kościoła parafialnego. Trzeba też wspomnieć, że bp Stroba podjął starania zmierzające do wybudowania w Szczecinie Wyższego Seminarium Duchownego⁵

Nagromadzenie obowiązków biskupich w rozległej diecezji sprawiło, że ordynariusz dość szybko postarał się o biskupa pomocniczego, którym został ks. Jan Gałęcki. Jego konsekracja odbyła się 17 marca 1974 roku, jeszcze w części prezbiterialnej odbudowywanej katedry. Konsekratorem był kard. Stefan Wyszyński⁶ W tym miejscu warto zaznaczyć, że innym ważnym wydarzeniem były obrady Episkopatu Polski, które po raz pierwszy odbyły się 7–8 września 1974 roku w Szczecinie i to już w odbudowanej katedrze. Obrady biskupów nawiązywały do obchodów 850-lecia Chrztu Pomorza i jego apostoła św. Ottona z Bambergu. Wtedy też, 8 września, kard. Wyszyński poświęcił całą olbrzymią katedrę, odbudowaną w ciągu trzech lat⁷ W ostatnim roku działalności bp. Stroby w diecezji szczecińsko-kamieńskiej, mianowicie 1 czerwca 1978 roku, prymas Wyszyński, na prośbę ordynariusza, erygował Szczecińską Kapitułę Katedralną, która miała uprawnienia wyboru wikariusza kapitulnego⁸

⁵ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 363.

⁶ K.R. Prokop, dz. cyt., s. 305; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 368.

⁷ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 369.

⁸ K.R. Prokop, dz. cyt., s. 289; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 377.

Po śmierci arcybiskupa poznańskiego Antoniego Baraniaka, który zmarł 13 sierpnia 1977 roku, bp Jerzy Stroba został 21 września 1978 roku przeniesiony przez Jana Pawła I do Poznania⁹ Biskup Stroba posługiwał w diecezji szczecińsko-kamieńskiej 6 lat. W tym czasie erygował 49 parafii. Zatroszczył się o odbudowanie ponad 30 kościołów i zbudowanie ponad 30 probostw¹⁰ W tym czasie biskup ordynariusz dążył też do uzyskania zezwolenia na budowę Wyższego Seminarium Duchownego w Szczecinie¹¹

7 października 1978 roku dotychczasowy ordynariusz szczecińsko-kamieński bp Jerzy Stroba objął kanonicznie rządy w archidiecezji poznańskiej. Dwa dni później Kapituła Katedralna Szczecińska na posiedzeniu w dniu 9 października 1978 roku wybrała wikariusza kapitulnego, którym został bp Jan Gałęcki¹² Pamiętamy przy tym, że kilka dni wcześniej, 29 września, zmarł Jan Paweł I, 16 października 1978 roku na jego następcę wybrany został kard. Karol Wojtyła, który przybrał imię Jan Paweł II. On to właśnie 1 marca 1979 roku mianował bp. Kazimierza Majdańskiego, dotychczasowego biskupa pomocniczego we Włocławku, ordynariuszem diecezji szczecińsko-kamieńskiej. Kanonicznie objął on diecezję 10 marca, a jego uroczysty ingres do katedry szczecińskiej odbył się 8 kwietnia 1979 roku¹³

1. Główne kierunki rozwoju diecezji szczecińsko-kamieńskiej szczególnie wspierane przez bp. Kazimierza Majdańskiego w latach 1979–1992

Przejmując diecezję po biskupie Strobie, bp prof. Kazimierz Majdański kontynuował dzieło rozwoju infrastruktury sakralnej, aby w ten sposób ułatwić wiernym pogłębianie życia religijnego w diecezji poświęconej Najświętszej Maryi Pannie Matce Kościoła i św. Ottonowi z Bambergu. Oczywiście bp K. Majdański w duszpasterskim posługiwaniu miał swoje charakterystyczne

⁹ P. Nitecki, dz. cyt., s. 197; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 379, podaje datę 23 IX 1978.

¹⁰ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 364–379.

¹¹ *Świat murem nie oddzielony. XX lat Arcybiskupiego Wyższego Seminarium Duchownego w Szczecinie*, opr. tekstu ks. Z. Wichrowski, Szczecin 2001, s. 10–12.

¹² G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 379.

¹³ D. Wroniszewska, A. Wroniszewski, *Nie ma ojczyzny bez ludzi*, „Prawo i Życie” 1989, nr 12, s. 1; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 379–380.

sposoby działania. Kładł mianowicie nacisk na formację intelektualną człowieka, dbał o życie człowieka od narodzenia aż do śmierci, wspierał życie rodzinne, zachęcał do pojednania społecznego w Polsce i w całej Europie¹⁴

Biskup prof. Majdański, zatroskany o formację intelektualną każdego człowieka, a także o rozwój rodzin, 18 sierpnia 1979 roku założył w Szczecinie Punkt Konsultacyjny Zakładu Teologii Praktycznej – Studium nad Rodziną przy ATK w Warszawie. Zakład ten, zwany później Instytutem Studiów nad Rodziną (ISnR), składał się z czterech pracowni. Były to pracownie teologii małżeństwa i rodziny, psychologii i pedagogiki, biomedycznych aspektów rozwoju człowieka, socjologii i ekonomii. Zakładem kierował bp Majdański, a jego delegatem ds. Szczecińskiego Punktu Konsultacyjnego został ks. dr Marian Wittlieb. Całość studium trwała cztery lata i miała charakter studiów zaocznych. Korzystali z nich początkowo księża, a następnie także siostry zakonne i wiele osób świeckich¹⁵ Jako dyrektor Instytutu Studiów nad Rodziną bp Majdański dbał o jego kadrę dydaktyczno-naukową. Utrzymywał stałe kontakty ze środowiskiem naukowym Szczecina, organizował sympozja i konferencje naukowe, w których brał żywy i aktywny udział. Na przykład w zorganizowanym w Wyższym Seminarium Duchownym w Szczecinie, od 30 września do 2 października 1988 roku, sympozjum naukowym na temat *Humanae vitae* wygłosił referat zatytułowany *Duszpasterz w służbie Humanae vitae*. Wyraził również publicznie wolę wprowadzenia do programu nauczania w Wyższym Seminarium Duchownym w Szczecinie przedmiotu teologia małżeństwa i rodziny, i to na trzech ostatnich latach studiów¹⁶

Oprócz troski o Instytut Studiów nad Rodziną w Szczecinie biskup Majdański podtrzymywał starania swojego poprzednika zmierzające do uzyskania u władz państwowych zezwolenia na budowę gmachu seminarium duchownego. Sprawa była tak pilna, że już 24 marca 1981 roku erygował on Wyższe Seminarium Duchowne w Szczecinie pw. Najświętszej Rodziny z Nazaretu, chociaż wojewoda szczeciński mgr inż. St. Malec decyzję o lokalizacji budynku

¹⁴ H. Daniec, *Działalność prorodzinna ks. abp. Kazimierza Majdańskiego biskupa ordynariusza szczecińsko-kamieńskiego (1979–1992)*, Szczecin 2004 [mps WT US], s. 21.

¹⁵ R. Kostynowicz, R. Kamiński, *Rozwój organizacji kościelnej na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1995*, w: M. Frankel (red.), *Droga Polski i Kościoła na Pomorze Zachodnie od X wieku do 1995 r.*, Szczecin 1995, s. 77–96; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 380–381.

¹⁶ *Dar ludzkiego życia – sympozjum naukowe w Szczecinie*, „Prezbiterium” 1988, s. 10–12, 69–70; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 407–408.

seminarium przy obecnej ul. Papieża Pawła VI wydał dopiero rok później, czyli 14 kwietnia 1982 roku¹⁷ Po II wojnie światowej, aż do tego czasu, alumni z terenu diecezji szczecińsko-kamieńskiej kształcili się w seminarium w Gorzowie Wlkp. i w Gościkowie-Paradyżu. Jednak od roku 1982 alumni trzech ostatnich roczników swoją formację osiąkali w Szczecinie, mieszkając na plebaniach przy parafiach pw. Świętej Trójcy, pw. św. Kazimierza, pw. św. Jakuba Apostoła (parafia katedralna) oraz pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Gołęczynie. Budowę nowego gmachu rozpoczęto w 1983 roku. Od 1984 roku wszyscy klerycy należący do diecezji (sześć roczników) przebywali już w Szczecinie. Rozmieszczono ich na plebaniach w parafiach: pw. św. Kazimierza i pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy¹⁸ Do wznoszonego budynku przy ul. Papieża Pawła VI 2 we wrześniu 1985 roku przeniósł się szósty rocznik, a w październiku 1987 roku już wszyscy alumni zamieszkali w nowym gmachu seminarium, ciągle jeszcze rozbudowywanym¹⁹ Jednak alumnów nie było zbyt wielu, a potrzeby diecezji ogromne. Dlatego ordynariusz zaapelował do diecezjan o modlitwę w tej intencji. Ponadto spowodował, że w 1985 roku wyruszyła ze Szczecina piesza pielgrzymka na Jasną Górę²⁰, między innymi w intencji związanej z uproszeniem powołań kapłańskich dla diecezji. Pątnicy tej pielgrzymki w następnym roku kontynuowali 9-letnią nowennę o powołania kapłańskie i zakonne. Również praca księży na terenie diecezji sprawiała wiele troski biskupowi Majdańskiemu. Aby ich praca była jeszcze skuteczniejsza, biskup ordynariusz postanowił, żeby nieustannie modlono się za nich. Dlatego też 25 marca 1983 roku sprowadził do Szczecina siostry karmelitanki²¹

Oprócz zatroskania o intelektualny rozwój wiernych w diecezji bp Majdański dbał także o życie każdego człowieka od narodzin aż do śmierci oraz wspierał rodziny. Jego kompetencje doceniał Jan Paweł II. Mianował go w 1980 roku wiceprzewodniczącym i sekretarzem Watykańskiego Komitetu ds. Rodziny. Biskup Majdański brał aktywny udział w pracach Rady Synodu, przygotowywał *Instrumentum Laboris*, udział w Synodzie audytorów świeckich oraz Międzynarodowy Dzień Rodzin w Rzymie²² O powyższej pracy

¹⁷ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 385; *Świat murem nie oddzielony...*, s. 15.

¹⁸ *Świat murem nie oddzielony...*, s. 15–16.

¹⁹ H. Daniec, dz. cyt., s. 23; *Świat murem nie oddzielony...*, s. 17.

²⁰ *Świat murem nie oddzielony...*, s. 17.

²¹ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 390; H. Daniec, dz. cyt., s. 25.

²² H. Daniec, dz. cyt., s. 21.

bp. K. Majdańskiego tak napisał Jan Paweł II: *Ksiądz Biskup wziął na siebie dodatkowe zadanie w okresie dla Komitetu ds. Rodziny wyjątkowo trudnym i odpowiedzialnym, dojeżdżając systematycznie do Rzymu i prowadząc prace, które dla przebiegu Synodu posiadały znaczenie bardzo doniosłe. Wśród tych licznych prac pragnę wymienić nade wszystko zgromadzenie zespołu świeckich audytorów z całego świata, którzy biskupom uczestniczącym w Synodzie służyli świadectwem i radą. To samo należy stwierdzić o przygotowanym pod kierunkiem Księdza Biskupa, w niedzielę 12 października, dniu modlitw za rodziny całego świata. Po zakończeniu Synodu przyczynił się Ksiądz Biskup przez wysoce kompetentne naświetlenie sprawy do tego, że na miejsce dotychczasowego Komitetu ds. Rodziny, podporządkowanego Papieskiej Radzie Świeckich, powstała odrębna Rada ds. Rodziny, jako samodzielne dykasterium Kurii Rzymskiej*²³

Innym przejawem troski bp. Majdańskiego w obronie życia i rodziny było doprowadzenie do powstania w 1981 roku Domu Samotnej Matki w Karwowie k. Szczecina, który poświęcił 24 kwietnia 1982 roku²⁴, prowadzonego przez siostry zakonne ze Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego. W domu tym na urodzenie dziecka oczekują matki, które nie mogą tego uczynić w innym miejscu. Pobyt matki z dzieckiem w tym domu trwa do roku. Do 2007 roku przebywało tam 510 samotnych matek z całego kraju, urodziło się 309 dzieci, spośród których 125 ochrzcił miejscowy kapłan²⁵

Z inicjatywy bp. K. Majdańskiego od lat osiemdziesiątych XX wieku w diecezji szczecińsko-kamieńskiej zaczął szerzyć się ruch „Miłosierni wobec najmniejszych” W idei tego ruchu biskupowi chodziło o to, aby w każdej parafii była grupa ludzi, którzy swoim działaniem i modlitwą chroniliby poczęte dzieci przed aborcją. Oprócz tego bp Majdański był założycielem „Funduszu dla Życia”²⁶

Biskup Majdański był zatroskany o pojednanie społeczne w Polsce. W początkach swojego posługiwania w diecezji zetknął się ze słusznymi protestami

²³ P. Fenrych, *Diecezja szczecińsko-kamieńska w XX-leciu*, „Prezbiterium” 1987, nr 1–3, s. 89.

²⁴ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 387.

²⁵ B. Nowak, *Ćwierć wieku w służbie nowego życia*, „Niedziela”, edycja szczecińska, 2007, nr 30, s. 1.

²⁶ P. Fenrych, dz. cyt., s. 92.

robotniczymi sierpnia 1980 roku. Robotnicy w sposób spektakularny okazywali swoje przywiązanie do wiary i Ojca Świętego, domagając się między innymi transmisji Mszy św. przez radio i telewizję²⁷ W czasie strajków bp Majdański utrzymywał szczególnie bliskie kontakty ze szczecińskimi robotnikami. Oni okazywali mu szacunek, chociaż biskup był wymagający i nie schlebiał im. Biskup potrafił powiedzieć i takie słowa: *to jest głęboka niesprawiedliwość szerzyć prawie jakiś kult pracy w wielkich zakładach przemysłowych, a zapomnieć o trudzie biednej matki dającej życie i zatroskanej o cały dom. Nie ma nic wartościowego, bez wartościowych matek*²⁸ Biskup Majdański bronił robotników przed komunistyczną władzą podczas konfrontacji i w chwilach szczególnego zagrożenia. Zachęcał do godziwego pojednania. 30 sierpnia 1980 roku, między innymi dzięki jego troskliwym staraniom, fala strajków została zakończona podpisaniem porozumień robotników z władzami. To pojednanie uwieńczyła odprawiona następnie Msza św. dziękczynna²⁹ Porozumienie i pojednanie społeczne umożliwiło powstanie 17 września 1980 roku Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” i Krajowej Komisji Porozumiewawczej³⁰ Biskup ordynariusz troszczył się też osobiście o robotników w czasie stanu wojennego, wprowadzonego 13 grudnia 1981 roku. Ponadto wydawał odpowiednie rozporządzenia. Dzięki niemu otoczono posługą sakramentalną i opieką charytatywną internowanych w Goleniowie i Wierzchowie. On też powołał do istnienia Komitet Społeczno-Charytatywny, którego celem była zorganizowana pomoc materialna internowanym i ich rodzinom. Biskupi diecezji szczecińsko-kamieńskiej osobiście odwiedzali internowanych i ich rodziny³¹ Tę pomoc materialną i duchową rodzinom mieszkającym na terenie diecezji przejął „Caritas” diecezji szczecińsko-kamieńskiej, erygowany przez bp. K. Majdańskiego 23 stycznia 1990 roku³²

Ponadto bp Majdański zachęcał do pojednania na arenie międzynarodowej. Również do pojednania między Polakami i Niemcami. Był tym, który okres

²⁷ R. Kostynowicz, R. Kamiński, *Rozwój organizacji kościelnej na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1995*, s. 77–96.

²⁸ D. Wroniszewska, A. Wroniszewski, dz. cyt., s. 1.

²⁹ H. Daniec, dz. cyt., s. 23.

³⁰ G. Wejman, *Kalendarium...*, dz. cyt., s. 384; D. Śmierzchalski-Wachocz, *Kalendarium diecezji gorzowskiej (1972–2005)*, w: G. Wejman (red.), *Kalendarium Kościoła...*, s. 193.

³¹ *Komunikat do duchowieństwa diecezji*, „Prezbiterium” 1982, nr 1–2, s. 46–47.

³² G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 410.

wojny przeżył w nazistowskich więzieniach i obozach. *Pomimo cierpień, poniżeń i udręczeń, których doznał od hitlerowców w obozach koncentracyjnych, biskup Majdański nie zaprzestał orędownać za polsko-niemieckim pojednaniem i w powojennych procesach hitlerowskich oprawców stał się „adwokatem” na rzecz przebaczenia i pojednania. Znakiem tego była jego wyciągnięta dłoń do lekarza obozowego, swego oprawcy. Wartości te polski biskup propagował, podejmując liczne kontakty w środowiskach niemieckich i polskich*³³ Jego troska i zaangażowanie w działalność pojednawczą zostały zaaprobowane i docenione. 3 sierpnia 1991 roku bp K. Majdański, jako pierwszy Polak, otrzymał Wielki Niemiecki Krzyż Zasługi z Gwiazdą przyznany mu przez prezydenta Republiki Federalnej Niemiec Richarda von Weizsäckera³⁴

Przyglądając się działalności duszpasterskiej biskupa Majdańskiego w diecezji szczecińsko-kamieńskiej, zwróćmy jeszcze uwagę na to, jak troszczył się on o posługę słowa Bożego i posługę sakramentalną. W głoszeniu słowa Bożego biskup Majdański zwracał szczególną uwagę na kult Matki Bożej. W nawiedzeniu Wizerunku Matki Bożej Jasnogórskiej, które odbyło się w katedrze szczecińskiej w dniach 22–28 kwietnia 1982 roku, uczestniczyli przedstawiciele parafii z całej diecezji. Biskup Majdański wystosował do diecezjan specjalny list. To nawiedzenie poprzedziła pielgrzymka diecezjalna na Jasną Górę³⁵ W roku nawiedzenia bp K. Majdański uzyskał w Stolicy Świętej dla diecezji dwie spektakularne nominacje infułackie – dla księży Romana Kostynowicza i Olgierda Ostrokołowicza³⁶ W uroczystość Matki Kościoła, głównej patronki diecezji, 31 maja 1982 roku ordynariusz razem z biskupami sufraganami dokonał konsekracji katedry, a rok później ogłosił, że Jan Paweł II nadał katedrze tytułu bazyliki mniejszej³⁷ Oczywiście na terenie diecezji kierowanej przez biskupa Majdańskiego nie mogło zabraknąć wielkiego czciciela Matki Bożej – Jana Pawła II. Diecezjanie bardzo pragnęli, żeby papież przybył do nich. Już w 1983 roku na Jasnej Górze odbyło się spotkanie Jana Pawła II z przedstawicielami diecezji szczecińsko-kamieńskiej. Papież między innymi poświęcił w Częstochowie kamień węgielny dla seminarium duchownego, bu-

³³ M. Wittlieb, „*Będziecie moimi świadkami*” (opracowanie), „Szczecińskie Studia Kościelne” 1992, nr 3, s. 149–179.

³⁴ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 414; M. Wittlieb, dz. cyt., s. 149–179.

³⁵ P. Fenrych, dz. cyt., s. 90.

³⁶ R. Kostynowicz, R. Kamiński, dz. cyt., s. 77–96.

³⁷ P. Fenrych, dz. cyt., s. 92.

dowanego w Szczecinie. Jan Paweł II przybył do Szczecina 11 czerwca 1987 roku. Z diecezjanami spotykał się wtedy na Jasnych Błoniach (sprawował tam Mszę św. w intencji rodzin ziemi pomorskiej i całej Polski), w Wyższym Seminarium Duchownym (gdzie wmurował kamień węgielny), w bazylice katedralnej (spotkał się z duchowieństwem, alumnami, siostrami zakonnymi i członkami instytutów świeckich)³⁸ W homilii w czasie Mszy św. Jan Paweł II podziękował biskupowi Majdańskiemu za całą jego działalność, a szczególnie za jego troskliwość o rodziny³⁹

Biskup troszczył się też, aby słowo Boże docierało do najszerzej rzeszy diecezjan, dlatego po otrzymaniu stosownego zezwolenia od władz państwowych, 25 lipca 1988 roku, założył szczecińskie Wydawnictwo Diecezjalne „Ottonianum” w pomieszczeniach należących do Wyższego Seminarium Duchownego w Szczecinie. Biskup ordynariusz zabiegał też o rozwój życia duchowego w diecezji, dlatego 19 marca 1988 roku poświęcił w Szczecinie Diecezjalny Dom Rekolekcyjny pw. św. Józefa, a 2 lutego 1992 roku dom i kaplicę „Opus Dei” Dzieło prowadzone przez „Opus Dei”, mające w swych szeregach zarówno osoby duchowne, jak i świeckie, zmierza do obudzenia i podtrzymania u chrześcijan świadomości powołania do świętości i apostołstwa oraz uświęcającej wartości pracy codziennej⁴⁰

Biskup K. Majdański troszczył się też w szczególny sposób o posługę sakramentalną. Wielkim szacunkiem otaczał Eucharystię. Wyrazem tego był zorganizowany przez niego I Diecezjalny Kongres Eucharystyczny, który trwał od 3 września do 22 listopada 1987 roku. Odkonferowały się wtedy 21 rejonowych dni kongresowych, a dwudniowe zakończenie miało miejsce w bazylice katedralnej. W ramach kongresu realizowano program życia i miłości, którego widocznym owocem była statystyka dzieci poczętych, uratowanych dla życia⁴¹ Eucharystia ma ścisłe powiązanie z sakramentem kapłaństwa. Zauważało się to na przykład w tym samym 1987 roku podczas obchodów 15-lecia diecezji, kiedy to biskup Majdański wyraził swoje podziękowanie za obecność Jana Pawła II na ziemi szczecińskiej. Należy dodać, że po wizycie papieża dał się zauważyć wzrost powołań do kapłaństwa, co oczywiście sprawiło radość ordynariuszowi, który

³⁸ R. Kostynowicz, R. Kamiński, dz. cyt., s. 77–96.

³⁹ A. Szafrąska, *Trzecia pielgrzymka Jana Pawła II do Ojczyzny*, Warszawa 1988, s. 145.

⁴⁰ H. Daniec, dz. cyt., s. 27.

⁴¹ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 404; H. Daniec, dz. cyt., s. 26.

w marcu 1988 roku obchodził 25-lecie sakry biskupiej. Na uroczystościach jubileuszowych 13 marca byli obecni między innymi prymas Polski kard. Józef Glemp oraz metropolita krakowski kard. Franciszek Macharski⁴²

Na zakończenie przedstawiania charakterystycznych elementów działalności biskupa Majdańskiego w latach 1979–1992, a więc w okresie trzynastoletniego posługiwania w diecezji szczecińsko-kamieńskiej, warto dodać, że był troskliwym, energicznym i dobrym organizatorem. Erygował w tym czasie 74 parafie i 2 sanktuaria maryjne. Wyświęcił 191 księży diecezjalnych. Utworzył 14 nowych dekanatów⁴³ Erygował sąd biskupi. W końcu, kierując się wymogami prawa kanonicznego, w związku z osiągnięciem 75. roku życia, w 1991 roku biskup Majdański złożył rezygnację z pełnienia obowiązków ordynariusza diecezji szczecińsko-kamieńskiej. Biskup Majdański solidnie i w wyjątkowy sposób poprowadził, przygotował i przekazywał swoją diecezję papieżowi, aby mogła stać się archidiecezją i metropolią zarazem. Tak się też stało 25 marca 1992 roku, kiedy to Jan Paweł II bullą apostolską *Totus Tuus Poloniae Populus* ustanowił nową strukturę organizacyjną Kościoła katolickiego w Polsce⁴⁴

2. Charakterystyczne cechy działalności arcybiskupa Majdańskiego

25 marca 1992 roku Jan Paweł II, ustanawiając archidiecezję szczecińsko-kamieńską, przekazał ją abp. Marianowi Przykuckiemu, a bp. K. Majdańskiemu podziękował za dotychczasową działalność i podniósł do godności arcybiskupiej *ad personam*⁴⁵

Uwolniony od obowiązków ordynariusza diecezji abp K. Majdański służył dalej pomocą i współpracował z arcybiskupem metropolitą Marianem Przykuckim (1992–1999) oraz z arcybiskupem metropolitą Zygmuntem Kamińskim. Odprawiał dość często uroczyste Msze św., głosił okolicznościowe kazania. Przytoczmy kilka spektakularnych przykładów. Otóż w dniach 21–29 listopada 1992 roku uroczystość obchodzono 20-lecie diecezji szczecińsko-kamieńskiej.

⁴² G. Wejman, *Kalendarium...*, dz. cyt., s. 405; R. Kostynowicz, R. Kamiński, dz. cyt., s. 77–96.

⁴³ D. Wroniszewska, A. Wroniszewski, dz. cyt., s. 1.

⁴⁴ R. Kostynowicz, R. Kamiński, dz. cyt., s. 77–96.

⁴⁵ Dokumenty Nuncjatury Apostolskiej, „Prezbiterium” 1992, nr 3, s. 97.

Z tej okazji, 29 listopada, arcybiskup Majdański w bazylice katedralnej przewodniczył uroczystościom⁴⁶ Następnie 23 października 1993 roku koncelebrował we Mszy św. odprawianej z okazji poświęcenia kościoła seminaryjnego i budynku seminarium. Wziął też wtedy udział w inauguracji roku akademickiego w Arcybiskupim Wyższym Seminarium Duchownym i konferencji biskupów metropolii szczecińsko-kamieńskiej⁴⁷ Gdy w dniach 16–18 czerwca 1995 roku obradowała w Szczecinie w tamtejszym seminarium duchownym 277. Konferencja Plenarna Episkopatu Polski, w tym czasie, 17 czerwca, arcybiskup Majdański sprawował Mszę św. z okazji swojej 50. rocznicy święceń kapłańskich w obecności biskupów uczestniczących w Konferencji Episkopatu⁴⁸ 3 marca 1996 roku był obecny w bazylice katedralnej w Szczecinie na koncelebrowanej Mszy św. odprawianej z okazji jego 80. rocznicy urodzin⁴⁹

Arcybiskupa K. Majdańskiego proszono też o wygłaszanie okolicznościowych przemówień. I tak na przykład 29 grudnia 1996 roku wygłosił kazanie na Mszy św., w której żegnano bp. Stanisława Stefanka, przechodzącego do diecezji łomżyńskiej na urząd ordynariusza⁵⁰ Potem, 28 czerwca 1997 roku, wygłosił kazanie na uroczystej Mszy św. odprawianej w Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Szczecinie z okazji 25-lecia ustanowienia diecezji szczecińsko-kamieńskiej⁵¹ W dalszej kolejności, 16 listopada 1997 roku, uczestniczył w uroczystym wprowadzeniu relikwii św. Wojciecha do bazyliki katedralnej w Szczecinie⁵² Natomiast 24 marca 2001 roku podczas uroczystych obchodów 20-lecia powołania Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Szczecinie nie był już osobiście obecny, ale w czasie okolicznościowej sesji naukowej przygotowane przez niego wystąpienie odczytał ks. dr Krzysztof Wolski⁵³ 29 lipca 2005 roku w Wiselce wziął jeszcze udział w odprawianej uroczystej Mszy św.

⁴⁶ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 420.

⁴⁷ *Świat murem nie oddzielony...*, s. 19–20; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 423.

⁴⁸ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 428; J. Krukowski, *Konferencja Episkopatu Polski*, w: *Encyklopedia katolicka KUL*, t. IX, Lublin 2002, kol. 568–571.

⁴⁹ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 430.

⁵⁰ K.R. Prokop, dz. cyt., s. 308; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 433.

⁵¹ Ks. E. Data CSMA (red.), *Biskupi Polscy w XX roku pontyfikatu Jana Pawła II*, Marki 1998, s. 196; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 435.

⁵² G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 436.

⁵³ *Świat murem nie oddzielony...*; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 446.

dziękczynnej z okazji swojego podwójnego jubileuszu – 60-lecia ocalenia z obozu śmierci i 60-lecia święceń kapłańskich⁵⁴

Trzeba też jeszcze choć kilka słów powiedzieć o Instytucie Świeckim Życia Konsekrowanego Świętej Rodziny z siedzibą w Wisielce przy ul. Mieszka I nr 3, erygowanym przez arcybiskupa Mariana Przykuckiego 19 marca 1999 roku, któremu arcybiskup Majdański był oddany duszą i sercem. Idea powstania tego instytutu wyszła od arcybiskupa Majdańskiego. On też został jego pierwszym przełożonym⁵⁵

Należy odnotować także i to, że abp K. Majdański był w gronie tych hierarchów metropolii szczecińsko-kamieńskiej, którzy 4 marca 2002 roku wystosowali pismo do Jana Pawła II z prośbą o wyrażenie zgody na utworzenie na Uniwersytecie Szczecińskim Wydziału Teologicznego⁵⁶

Działalność arcybiskupa Majdańskiego budziła powszechny szacunek i uznanie. Ich wyrazem były wyróżnienia i nagrody, które otrzymywał. Najważniejsze spośród nich warto przedstawić w porządku chronologicznym. 3 października 1992 roku na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie Senat Uniwersytetu Szczecińskiego nadał abp. prof. Kazimierzowi Majdańskiemu pierwszy w dziejach tej uczelni doktorat *honoris causa*⁵⁷ Jan Paweł II przysłał z tej okazji telegram gratulacyjny, w liście zaś do rektora uniwersytetu, prof. Tadeusza Wierzbickiego, napisał między innymi: *Dziękuję za poinformowanie mnie o nadaniu przez Senat Uniwersytetu Szczecińskiego Ks. Arcybiskupowi prof. dr hab. Kazimierzowi Majdańskiemu tytułu doktora honoris causa. Doktorat ten posiada swą głęboką wymowę. Jest podkreśleniem wielkich zasług Pasterza i Profesora dla Chrystusowego Kościoła. Dla tego Kościoła wiele wycierpiał i oddał Mu wszystkie swe siły i umiejętności. Pragnę przy tej okazji wspomnieć z wielkim uznaniem wkład Księdza Arcybiskupa w naukę o małżeństwie i rodzinie. Jest to także bez wątpienia ważne wydarzenie dla młodej Uczelni Szczecińskiej, która rozpoczęła swą działalność naukowo-dydaktyczną*

⁵⁴ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 459.

⁵⁵ M. Jędrzejczyk, *Ogniska Świętej Rodziny*, „Nasz Dziennik”, 25–26 lutego 2006; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 441.

⁵⁶ *Życie jest nam dane i zadane. Z ks. abp. Zygmuntem Kamińskim rozmawia Maciej Drzonek*, Sandomierz 2009, s. 175–184; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 448.

⁵⁷ K. Pikoń (red.), *Złota Księga Jubileuszu 25-lecia Uniwersytetu Szczecińskiego 1984–2009*, Gliwice 2009, s. XV; G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 419.

w mieście o bogatej, liczącej ponad tysiąc lat tradycji⁵⁸ Następnie, 3 grudnia 1994 roku, abp Majdański otrzymał Nagrodę im. Włodzimierza Pietrzaka, przyznaną mu przez Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, jako nagrodę naukową za wybitny wkład w rozwój teologii małżeństwa i rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji i prowadzenia Instytutu Naukowego Studiów nad Rodziną w Akademii Teologii Katolickiej. Przewodniczący jury bp Bogdan Bejze zwrócił się do laureata między innymi z następującymi słowami: *mamy więc wręczyć nagrodę Twórcy placówki naukowej, która jest organizacyjnie bezprecedensową i zajmuje się najistotniejszymi dla Kościoła i społeczności narodowej zagadnieniami. Dwadzieścia lat badawczej, dydaktycznej i wychowawczej działalności uczelni, której twórcą jest Ksiądz Arcybiskup, to temat dla osobnej historiozoficznej rozprawy. Ona powinna koniecznie powstać. Tego wymaga historia Kościoła oraz historia chrześcijańskiej kultury i szkolnictwa wyższego w Polsce*⁵⁹

12 listopada 1995 roku arcybiskup Majdański został odznaczony orderem „Polonia Mater Nostra Est”, który przyznała mu Społeczna Fundacja Pamięci Narodu Polskiego⁶⁰ Również Rada Miejska miasta Szczecina wyróżniła arcybiskupa Majdańskiego, nadając mu 26 lutego 1996 roku honorowe obywatelstwo Szczecina. Podczas uroczystości wręczenia tego aktu nominacyjnego przewodniczący Rady Miejskiej Zbigniew Zalewski mówił: *Śledząc historię ostatnich 15 lat zauważamy aktywne uczestnictwo Księdza Arcybiskupa w każdej dziedzinie życia społecznego, której wspólnym mianownikiem jest dobro Ojczyzny i dobro człowieka. Ksiądz Arcybiskup daje nieustannie swoim życiem świadectwo dyscypliny w wytężonej pracy twórczej, świadectwo służby człowiekowi poprzez wrażliwość na znaki czasu, a tym samym zaangażowanie w służbie rodzinom Polski i świata oraz świadectwo człowieka wiary, który widzi drogę nadziei dla ocalenia zagubionych i zagrożonych rodzin*⁶¹

⁵⁸ H. Daniec, dz. cyt., s. 29–30.

⁵⁹ K. Majdański, bp, *Rodzina u progu trzeciego tysiąclecia*, Warszawa 1995, s. 396.

⁶⁰ G. Wejman, *Kalendarium...*, s. 430.

⁶¹ K. Kozłowski, *Arcybiskup Kazimierz Majdański honorowym obywatelem Szczecina*, „Kronika Szczecińska” 1996, nr 15, s. 135–144.

Zakończenie

W zorganizowanej 4 marca 2010 roku w Sali Sesyjnej Urzędu Miasta Szczecina konferencji naukowej, przewodniczący Rady Miasta, dziekani Wydziału Humanistycznego i Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego oraz wszyscy prelegenci wielokrotnie podkreślali, że abp prof. dr hab. Kazimierz Majdański (1916–2007) był obrońcą życia i mężem stanu. Kładł nacisk na formację intelektualną człowieka, zachęcał do pojednania społecznego w Polsce i na arenie międzynarodowej, a jego działalność budziła powszechny szacunek i uznanie.

CONCERN THE ARCHBISHOP PROFESSOR KAZIMIERZ MAJDAŃSKI FOR THE DEVELOPMENT OF THE ARCHDIOCESE OF SZCZECIN-KAMIEN

Summary

Taking over the diocese after Bishop Stroba, Bishop prof. Kazimierz Majdański continued the work of development of sacred infrastructure. Concerned about each man's intellectual formation and the development of families, founded in Szczecin Consultation Point Department of Practical Theology – Study on the Family at the Theological Academy in Warsaw, later called the Institute of Family Studies. Sustain the efforts of his predecessor's to obtain authorization from state authorities for the construction of the seminary building. He was among the hierarchs who aspired for the creation of the University of Szczecin Faculty of Theology. Bishop Majdański, cared about the life of every human being from birth to death and support families. Encourage reconciliation in the international arena. Cared for the ministry of the Word of God and the sacramental ministry. He was a caring, energetic and good organizer. Freed from the ordinary duties of the diocese, Archbishop Majdański served further and cooperated with both the Archbishop Marian Przykucki, then Archbishop Zygmunt Kaminski. Often celebrated a solemn Mass. He preached the occasional sermon.

He was associated with the Institute for Secular Consecrated Life of the Holy Family, based in Wiselka. Activities of the Archbishop Majdański aroused widespread respect and recognition. They were an expression of honours and awards which he received.

Translated by Mirosława Landowska